

Naša sreča ali poguba?

Vinarstvo in sadjarstvo sta dve velevažni panogi našega kmetijstva. Pridelki teh dveh panog so glavni vir dohodkov za tisoče in tisoče našega ljudstva. Naš kmet se vestno in vneto trudi, da te pridelke čimprej proda ali čimbolje porabi. Z veseljem se oprime vsake prilike, ki se mu nudi, da proda svoj vinski in sadni pridelek. Ni sam kriv, če mu to ni mogoče. Ni tudi sam kriv, če neprodanega sadja ne more drugače porabiti (posušiti, konservirati), kot da ga spreša v sadjevec ali orežge v žganje. Neprodane zaloge vina, sadjevca in zlasti žganja pa tvorijo prav nevarno priliko za čezmerno uživanje alkohola. To je zlasti letos, ko je bila dobra vinska in sadna letina ter se je pridelalo dosti vina in napravilo mnogo žganja. Če bi se dala kmetom prilika, da bi mogli vino in žganje po primernejši ceni prodati, bi odpadla prilika in skušnjava za čezmerno uživanje alkohola.

Je pa tudi čezmerno uživanje alkohola, ki izhaja iz nezmernosti. Ne smemo zapirati oči pred dejstvom, da je med našim ljudstvom mnogo nezmernosti pri uživanju alkoholnih pijač. V naši ožji domovini se popijejo velike, prevelike količine alkohola. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je objavila, da so leta 1938. v Sloveniji potočili v gostinskih obratih 218.507 hektolitrov vina, leta 1937. pa samo 184.221 hektolitrov, leta 1937. le 174.845 hl. Prodaja žganja se je v treh letih skoraj podvojila: od 5879 hl je poskočila na 9082 hl. Tu je obseženo samo zatrošarinjeno vino in žganje. V resnici se ga je popilo mnogo več.

Za alkohol se potroši v Sloveniji letno okoli ena milijarda dinarjev.

Če bi bilo v teh številkah obseženo samo to, kar se je popilo iz potrebe in po načelu zmernosti, bi bil vsak prigovor neosnovan. Toda te številke tudi poročajo o nezmernosti in pijančevanju, o od alkoholizma propadlih ljudeh, o uničenih družinah, o zapravljenih posestvih, o pokvarjenih dekletih, o nesrečnih fantih, ki je napravil alkohol iz njih ubijalce in morilce. Te številke tudi propovedujejo o tem, kako lahko miselno se zapravlja denar. V zadnji številki našega lista je nek kmečki dopisnik objavil iz svoje župnije, ki šteje okoli 2860 prebivalcev, statistiko o tem, koliko se popije alkohola. V tej župniji je 20 gostiln, v katerih se je lani stočilo in popilo 68.402 litrov vina, 18.225 litrov piva in 3120 litrov žganja. To predstavlja v denarju vrednost 1.047.249 dinarjev. Pri tem ni všteti jabolčnik in hruškovec, ki se ga v teh krajih mnogo potroši. Spričo teh dejstev naš vrli kmečki dopisnik sprašuje: »Ali bi se pri nas mogla v kakršen koli dober namen nabrati tolikšna vsota v desetih ali dvajsetih letih?«

Samo trezen narod je varčen narod. Samo trezen narod je zdrav narod na duši in telesu ter sposoben, da obrani svoj obstoj ter si zagigura svoj razvoj sredi drugih narodov v sedanjih težkih mednarodnih prilikah. Ves svet se danes divi malemu finskemu narodu, s kakšnim junaštvom brani proti sovražnikurojaku svojo zemljo in svojo neodvisnost. Ta mali, duševno in telesno tako krepki narod

pa je svetel zgled vzdržnosti. V njihovi državi je s posebnim zakonom prepovedano gostilnam prodajati alkoholne pijače, samo po mestih in industrijskih krajih smejo gostilne prodajati alkohol. Zato je Finska tista dežela v Evropi, kjer se v pijanosti izvrši najmanj pobojev. V boju zoper alkoholizem vzgajajo Finci svojo mladino. Na protialkoholni razstavi v Helsinkih so bili na zidovih razstavne zgradbe pritrjeni letaki s temi besedami finskega državnega predsednika Kallia: »Treba je delati za treznost in to delo se mora vršiti zlasti med mladino, zakaj trezna mladina je čast in stebel domovine.«

Zelo umesten in potreben opomin, ki velja zlasti tudi za našo mladino. Vzgojajmo slovensko mladino za treznost: to je klic in vabilo prihodnjega tedna, ki se po naročilu ljubljanskega kongresa Kristusa Kralja vrši v obeh slovenskih škofijah med tiho in cvetno nedeljo kot treznostni teden! Samopremagovanja je treba. In prav to je, kar manjka današnji mladini. Če se mladina ne nauči in navadi krotiti svoje slabe, čutne nagone, bo kmalu postala žrtev jeze in sovraštva, nezmernosti in pijančevanja z vsemi slabimi nasledki, ki so z njimi združeni. Ni napredka v kreposti brez stalnega samopremagovanja. Saj so že stari poganski Rimljani imeli prepoved: »Toliko boš napredoval, kolikor se boš premagoval.« Vzgojajmo slovensko mladino v duhu samopremagovanja k treznosti! Takšna mladina bo čast in stebel slovenske domovine!

T. D.:

Ustvarjajmo nove kmečke domove!

Javne borze dela

so postale posebno na Štajerskem znane slehernemu prebivalcu. Pred njihovimi uradi se zbirajo posebno proti pomladi nepregledne vrste ljudi iz vseh stanov in poklicev, prevladuje pa predvsem preprosto podeželsko ljudstvo. Vsi ti prinesejo v urad globoko vero, da jim bo »Javna borza dela« preskrbela lepo službo in s tem združeno lepše in boljše življenje. Ta vera pa že v uradu samem dostikrat zadobi težak udarec, ker so uslužbenci urada pogosto mnenja, da so delavci, ki iščejo službe, radi urada, ne pa uradništvo radi delavcev. Nič boljše kot pri borzi dela, se ne godi delavcem na železnici, kjer imajo sitnosti glede polovične vožnje.

Ko končno pridejo do toliko zaželjenega zasluzka, jih povsod namesto domačnosti sprejema prezir, zaničevanje in zapostavljanje. Poleg tega morajo vršiti največkrat najnižja in najtežja dela, in to za zelo majhno plačo. Na ta način nastaja iz svobodnega človeka novodoben suženj.

Vzroki iskanja zasluzka

Sila, ki žene ljudi v gornje stanje, je sila za ohranitev življenja. Borba za kruh je posebno na kmetih najhujša. Ljudje se pobijajo za ped zemlje. Otroci kočarjev, ki vedo, da od svoje rojstne hiše ne bodo dobili nič, in da tudi živeža in obleke od doma ne morejo pričakovati, silijo v službe, pa bile kakršne koli.

Mnogi silijo za zasluzkom tudi radi tega, ker si na lastni zemlji ne znajo ustvariti pogojev za življenje, in to po večini zaradi pomanjkljive izobrazbe v kmetijski stroki, a tudi radi pomanjkanja sredstev, ki so potrebna za izboljšanje gospodarstva. Slednje velja posebno za Prekmurje, kjer je še mnogo zemlje neobdelane in gospodarsko zanemarjene; zato bega prebivalstvo čez leto za bežnim zasluzkom, namesto da bi s svojim delom zviševalo donosnost lastne zemlje.

Zaščiten je zemlja, ne pa ljudje

Ko so se začela gospodarstva deliti, so vsi gospodarstveniki svetovali, da se mora kmečka posest zaščititi. Mnoge države so izdale tozadevne zakone in isto se od raznih strani priporoča tudi nam. Pri tem se ravna večinoma napačno. Zakon zaščititi zemljo, a ne ljudi, torej mrtvo stvar, ne pa življenje. Po zakonu se navadno gospodarstvo zaokroži na gotovo površino in po črki zakona postane lastnik te zemlje najstarejši sin. Ostali otroci so z majhno vsoto denarja vrženi tako rekoč čez prag. Če hočejo ostati pod rojstno streho, lahko ostanejo samo kot dobri, marljivi, poslušni in brezplačni hlapi in deklet. Če tega nočejo, gredo za zasluzkom v tovarno ali v tujino, kjer jim delodajalec narekuje delovne in plačilne pogoje. Tako iz kmeta-poljedelca postane delavec-brezdomec, katerega edini kapital je dvoje delovnih rok. Nima zemlje, ne doma, ne domovine, ker domovina mu je ves svet, a v njegovem srcu pa vstaja in raste mržnja do onih, ki so mu vzeli dom.

Spraviti

v sklad razpoložljivo zemljo in ljudi

je naloga, ki nas čaka. Veliko plodne zemlje je še puste in neobdelane, veliko več bi lahko pridelali na zemlji, ki jo imamo, veliko je še zemlje, ki ni razdeljena po vidiku življenjskega obstoja malih ljudi. Za vse to je pa poleg pametne in pravične zakonodaje treba denarja. Le z denarjem bi mogli odkupiti večje površine zasebne zemlje, katera ni pod agrarno reformo. To je važno posebno za Slovenijo, kjer posedajo velike površine najboljše zemlje bogati tujci in pa razni denarni mogotci, ki so sicer naši državljani, toda z našim narodom, predvsem pa s kmečkim, nimajo nič skupnega. V to svrhu bi naj porabljal denar narodno-obrambne organizacije, naši denarni zavodi in druge javne ustanove. Denar porabljen v gornji namen, bi tako ustvaril

nekaj trajnega. Tudi država in javne ustanove posedujejo pri nas mnogo več zemlje kot je za dotične ustanove potrebno.

Ustvarjanje novih domov

Iz odkupljenih zasebnih zemljišč, navedenih v prejšnjem odstavku, in iz drugih tozadevnih zemljišč se da ustvariti mnogo novih kmečkih domov. Te domove bi naj dobili v svrhu obdelovanja zavedni, kmetijsko napredni kmečki fantje, ki so izpod rodne krova pregnani. Vsakemu bi se naj podelilo toliko zemlje, da bo na njej lahko živela kmečka družina. Poleg zemlje naj dobi gospodar novega doma še okrog 50.000 din brezobrestnega posojila, da bo mogel posestvo času primerno urediti. Brezobrestno posojilo bi se naj začelo vračati šele po preteku desetih let in bi se v bodočih desetih letih po obrokih v celoti vrnilo. Dokler se posojilo ne vrne, bi bil lastnik novega doma družito ali ustanova, ki je dala sredstva za dom.

Sredstva za doseg tega cilja

Nakup zemljišč od prej imenovanih zasebnikov bi naj vršila javna oblastva, narodno-obrambne organizacije, denarni zavodi itd. Sredstva naj zbira tozadevna javna ustanova, katera bi skrbelo tudi za pravilno naseljevanje in obdelovanje te zemlje. V to svrhu bi naj prispevali vsi, posebno oni z večjimi, stalnimi dohodki. Vsi naj pomagajo s tem, kar imajo odveč, ustvarjati nove kmečke domove, ki bi jih v Sloveniji potrebovali okrog 50.000, če bi hoteli preprečiti propast naše kmečke mladine, ki je hrbtnica naroda. Oni, ki stoje v ospredju naroda, naj začno misliti tudi na to. Zadeva se lahko izvede v okviru Kmetijske zbornice. Ni treba, da se začne z velikimi načrti, začne se naj po malem, enkrat se kupi tu, drugič drugje ali začeti je vendar treba! Ko bo začetek storjen, bo stvar tekla sama po sebi naprej.